

IZVORNI ZNANSTVENI RAD

Zadovoljstvo ribiča ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji

Marija Cerjak, Željka Mesić, Jerko Markovina

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za marketing u poljoprivredi, Svetošimunska 25, 10 000 Zagreb, Hrvatska (mcerjak@agr.hr)

Sažetak

U radu su prikazani rezultati anketnog istraživanja ribiča iz Zagrebačke županije. Cilj istraživanja je bio utvrditi ponašanje ribiča, kao i njihovo zadovoljstvo ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji. Pri izboru ribolovne lokacije ribičima su najviše važni izgled okoliša, lokacija i ponuda ribe. Istraživanje je pokazalo da su ribiči najzadovoljniji sadašnjim lokacijama ribolovnih područja, ljubaznošću osoblja, postojećim pristupnim putovima te izgledom okoliša oko ribolovnih područja. Cijena, kvaliteta usluge i ponuda ribe su ocijenjene najmanjim ocjenama. Rezultati ovog istraživanja daju smjernice za daljnji razvoj ribolovnog turizma u Zagrebačkoj županiji.

Ključne riječi: anketno ispitivanje, ribolovci, zadovoljstvo, Zagrebačka županija

Uvod

Sastavni dio turističke ponude nekog kraja predstavljaju i športski i športsko-rekreacijski programi. Važnost rekreacijskog ribolova, kao oblika turističke ponude, sve više dobiva na značenju, posebice u razvijenim zemljama i to uslijed povećanje slobodnog vremena i raspoloživog dohotka stanovništva i sve je više zastupljen u i istraživanjima (Safner i sur., 2002.). Dokazano je da rekreacijski ribolov doprinosi socio-ekonomskoj dobrobiti za društvo, povećanju dohotka i pomaže u razvoju turizma (Safner i sur., 2002.).

Športsko-rekreacijski ribolov na slatkovodnim vodama znatno je zastupljeniji u Hrvatskoj od gospodarskog ribolova. U ukupnom ribolovu, uspoređujući ulov u 2005. godini, športsko-rekreacijski ribolov zastupljen je s 92%, a gospodarski sa 8%. Promatrajući ulov po ribolovnim zonama, najviše se lovi na području Drave i Dunava (oko 60%) i na Savi (oko 34% ukupnog ulova u Hrvatskoj) (Knjaz, 2007.).

Zagrebačka županija je bogata vodenim površinama (otvorene vode – rijeke, jezera, ribnjaci) koje se mogu iskoristiti za razvitak ribolovnog turizma. Glavni akter u Zagrebačkoj županiji glede ribolovnih aktivnosti je Športsko ribolovni savez (ŠRS) Zagrebačke županije. Savez je osnovan 1999. godine i danas je prema broju članova drugi u Hrvatskoj s ukupno 32 udruge i oko 5.000 članova. Svake godine sve je veći broj mladih ljudi koji se uključuju u športski ribolov kroz različite edukacijske programe koje nudi ŠRS Zagrebačke županije. U gospodarstvene poslove članica Športsko ribolovnog saveza Zagrebačke županije pripada preko 150 kilometara rijeka tekućica, preko 200 jezera te nekolicina ribnjaka. Savez se kroz svoje članice sve više uključuje u akciju ribolovnog turizma u Zagrebačkoj županiji.

Marketinške aktivnosti vezane uz ribolovni turizam u Županiji gotovo da i ne postoje i svode se na eventualne pojedinačne aktivnosti pojedinih ribolovnih društava. Za uspješno vođenje marketinških aktivnosti neophodno je poznavati potrošače (ribiče), njihovo ponašanje, želje i potrebe.

U literaturi se mogu naći radovi koji se bave ponašanjem ribiča, njihovim motivima za bavljenje ribolovom, zadovoljstvom vezanim uz ribolov i to u Sjevernoj Americi (Chipman & Helfrich, 1988., Connelly i sur., 2001), Skandinavskim zemljama (Aas & Kaltenborn, 1995), Njemačkoj (Arlinghaus & Mehner, 2004, Arlinghaus & Mehner, 2005). Prema našim saznanjima nema objavljenih radova sa sličnom tematikom u Hrvatskoj. Cilj ovog rada je prikazati ponašanje ribiča, kao i njihovo zadovoljstvo ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji.

Materijal i metode

Anketno ispitivanje je provedeno sa 149 ribiča u Zagrebačkoj Županiji u studenom 2007. godine, te u siječnju i veljači 2008. godine. Istraživanje je provedeno s 25 ribiča s područja Strmca i Orešja, te s članovima slijedećih udruga i društava: ŠRU ODRA - Velika Gorica, ŠRU LINJAK - Stmec Bukevski, ŠRD AMUR - Vrbovec, ŠRD Črnc- Vrbovec, ŠRD Štuka -Strmec, ŠRD Dugo selo.

Anketna upitnica je obuhvatila osnovna socio-demografska obilježja ispitanika, obilježja ribolovnog ponašanja, važnost pojedinih obilježja, te zadovoljstvo ribolovnom ponudom. Važnost pojedinih obilježja ribolovnog područja kao i zadovoljstvo ribolovnom ponudom su mjereni na Likertovoj ljestvici od 5 stupnjeva.

Anketni podaci su obrađeni u SPSS statističkom paketu. Izračunate su distribucije i frekvencije podataka, a razlike između pojedinih skupina ribiča mjerene su pomoću hi-kvadrat testa i jednovarijantne analize varijance.

Rezultati i rasprava

Opis uzorka

Među ispitanicima je bilo 95% muških i 5% ženskih ribiča. Dob ispitanika se kreće od 19 do 83 godina, s prosjekom od 50 (± 15) godina. Najveći broj ispitanika (23%) čine umirovljenici. Gotovo polovica ispitanika ima prosječna mjesečna primanja od 2.500 do 5.000 kuna, četvrtina ih ima primanja do 2.500 kuna, dok ostali imaju primanja veća od 5.000 kuna.

Među ispitanim ribolovcima njih 16% nisu članovi niti jednog ribolovnog društva, dok su ostali ispitanici članovi jednog ili više ribolovnih društava s područja Zagrebačke županije.

Ribolovno ponašanje ispitanika

Velika većina ispitanika posjećuje samo jedno, odnosno dva ribolovna područja. Samo 6% ispitanika je navelo da love na tri ili više različitih lokacija. 57% ispitanika preferira jezera, daljnjih 22% otvorene vode (rijeke) i 21% ispitanika je navelo da preferira ribolov na ribnjacima.

Ispitanici najčešće preferiraju jezera zbog njihove povoljne lokacije i dobrog pristupa, dok su najčešći razlozi za preferenciju otvorenih voda ljepša priroda i manja gužva. Jedan od razloga za preferenciju ribnjaka je veliki izbor ribe i veća mogućnost ulova.

Većina ispitanika (62%) u ribolov ide svaki tjedan, njih 21% ide u ribolov nekoliko puta mjesečno, dok 17% ispitanika u ribolov odlazi nekoliko puta godišnje. Među članovima ribolovnih društava je 72% onih koji idu u ribolov svaki tjedan, dok je takvih među «slobodnim ribičima» svega 12%.

Više od polovice ispitanika (57%) ide u ribolov i radnim danima i vikendom, 33% ih ide u ribolov vikendom, a 10% ispitanika lovi samo preko tjedna. Većina članova ribolovnih društava (65% tih ispitanika) odlazi u ribolov i tijekom radnog tjedna i preko vikenda, a takvih je među ribičima koji nisu članovi niti jednog ribolovnog društva tek petina (21%).

Cjenovna spremnost ispitanika

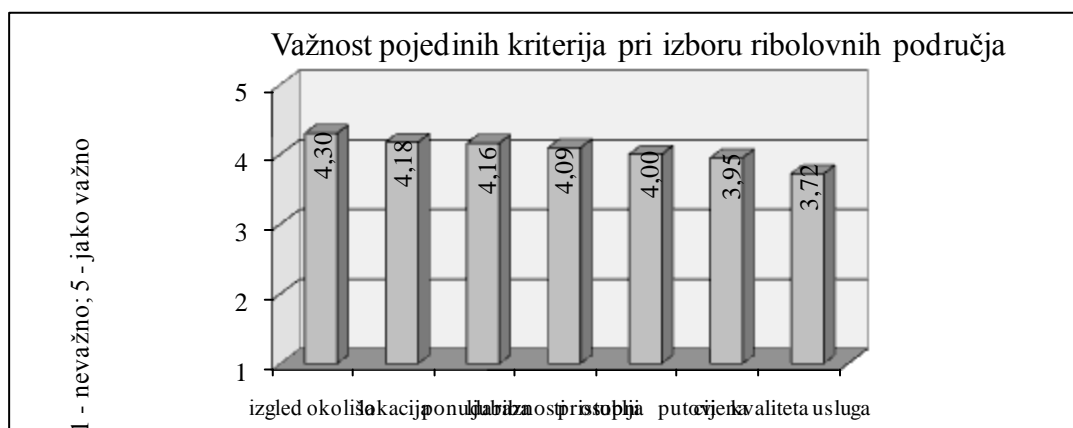
Oko trećine ispitanika nije spremno plaćati veću cijenu za usluge ribolovnog turizma bez obzira na eventualno poboljšanje ponude. Međutim, gotovo polovica ispitanika bi platila više (u prosjeku oko 25% više) usluge ribolovnog turizma da se poveća sadašnja ponuda ribe na površinama gdje love. 46% ispitanika bi u prosjeku platili oko 30% više da se poboljša izgled okoliša ribolovnih površina.

Tablica 1. Cjenovna spremnost ispitanika glede poboljšanja usluga ribolovnog turizma

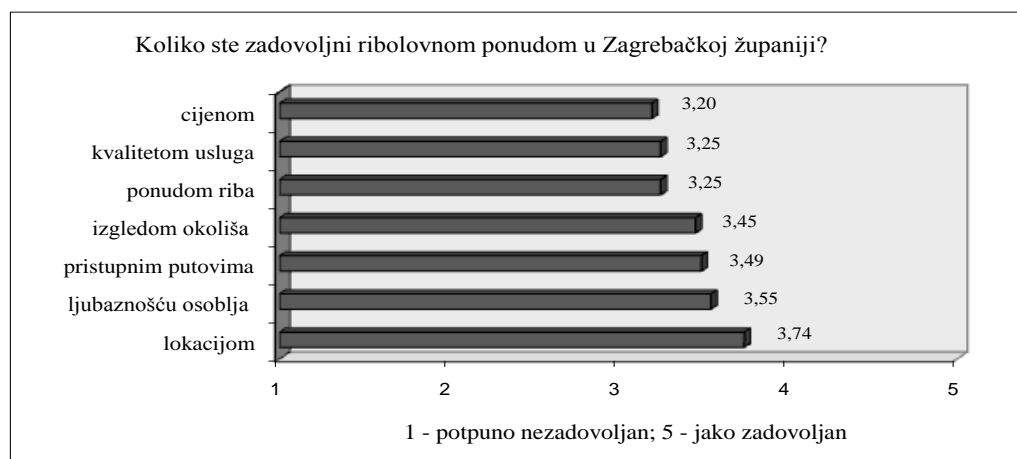
Poboljšanje usluge	Spremnost za veća izdvajanja (% ispitanika)		
	Ne	Ne znam	Da (prosječno više - %)
Povećana ponuda ribe	32,5	18,8	48,7 (25%)
Povećana kvaliteta usluge	30,4	31,4	38,2 (23%)
Poboljšan izgled okoliša	24,3	29,1	46,6 (29%)

Važnost pojedinih kriterija pri odabiru ribolovnog područja

Ispitanici pridaju najveću pažnju izgledu okoliša pri izboru ribolovnih površina na koje odlaze (82% ispitanika smatra izgled okoliša važnim ili jako važnim obilježjem). Podjednako su im važni i lokacija (prosječna ocjena na ljestvici od 5 stupnjeva, pri čemu 5 znači jako važno, a 1 potpuno nevažno iznosi 4,18) i ponuda ribe (4,16;). Veliku važnost ribiči pridaju i ljubaznosti osoblja (čak 76% ispitanika smatra to obilježje ponude važnim ili jako važnim) i kvaliteti pristupnih putova (prosječna ocjena 4,00). Cijena je ispitanicima nešto manje važna (3,95), dok je najmanje važno obilježje pri izboru ribolovnog područja kvaliteta usluge (prosječna ocjena važnosti iznosi 3,72).

Grafikon 1. Važnost pojedinih kriterija pri odabiru ribolovnog područja**Zadovoljstvo ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji**

Ispitanici su relativno zadovoljni svim ispitanim obilježjem ribolovne ponude u Županiji. Najveće zadovoljstvo je iskazano za lokacije ribolovnih područja (64% ispitanika je jako zadovoljno ili zadovoljno postojećim lokacijama). Podjednako zadovoljstvo iskazuju za ljubaznost osoblja (prosječna ocjena na ljestvici od 5 stupnjeva, pri čemu 5 znači jako zadovoljan, a 1 potpuno nezadovoljan iznosi 3,55), pristupne putove (3,49) i izgled okoliša (3,45). Ribiči su nešto manje zadovoljni ponudom ribe (3,25) i kvalitetom postojećih usluga (3,25) te cijenom ribičkih usluga (3,20).

Grafikon 2. Zadovoljstvo ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji

Ribiči koji preferiraju i najčešće love na otvorenim vodama (rijekama) su manje zadovoljni ponudom ribe nego ribiči koji love na jezerima odnosno na ribnjacima ($p < 0,1$). Ribiči koji preferiraju ribolov na ribnjacima su statistički značajno zadovoljniji izgledom okoliša, lokacijom i prilaznim putovima nego ribiči koji preferiraju ribolov na rijekama i jezerima ($p < 0,05$).

Osim toga, ribiči koji češće odlaze u ribolov su manje zadovoljni ljubaznošću osoblja i izgledom okoliša. Prosječne ocjene zadovoljstva ljubaznošću odnosno izgledom okoliša ispitanika koji rijetko idu u ribolov su 4,32 odnosno 4,00, dok su iste prosječne ocjene ispitanika koji često idu u ribolov 3,36 i 3,30 ($p < 0,05$).

Nadalje, ispitanici koji u ribolov idu i radnim danima su manje zadovoljni ljubaznošću osoblja i izgledom okoliša od ribiča koji posjećuju ribolovna područja samo vikendom (prosječna zadovoljstva 4,00 i 3,38 za ljubaznost osoblja odnosno 3,84 i 3,31 za izgled okoliša; $p < 0,05$).

Članovi ribolovnih društava su manje zadovoljni kvalitetom usluga, ljubaznošću osoblja i izgledom okoliša nego „samostalni“ ribiči ($p < 0,05$).

Socio-demografska obilježja ispitanika ne utječu na njihovo zadovoljstvo ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji.

Zaključak

Iako rezultati istraživanja pokazuju da su ribiči relativno zadovoljni ribolovnom ponudom u Zagrebačkoj županiji, istraživanje ukazuje da postoje razlike u zadovoljstvu između ribiča koji love na različitim ribolovnim područjima. Najmanje zadovoljstvo ribolovnom ponudom iskazuju ribiči koji love na otvorenim vodama. S obzirom na važnost pojedinih obilježja pri izboru ribolovne destinacije, može se zaključiti da ribiči osim zbog samog ribolova posjećuju ribolovna područja i zbog boravka u prirodi. Manje zadovoljstvo izgledom okoliša, te ponudom ribe su pokazali ribiči koji češće idu u ribolov. Stoga bi bilo potrebno poraditi i na daljnjem uređenju okoliša oko ribolovnih područja, ali i na poboljšanju ribolovnog fonda, osobito na otvorenim vodama te povećati kvalitetu usluga koje se pružaju na ribolovnim područjima. Poboljšanje ribolovne ponude bi bilo posebice opravdano uzimajući u obzir činjenicu da su ribiči spremni i više platiti ribolovne usluge ako se poveća njihova kvaliteta.

Napomena

Podaci iznijeti u ovom radu predstavljaju rezultate istraživanja provedenog u sklopu projekta „Ribolov u funkciji razvitka ruralnog prostora Zagrebačke županije“ financiranog od strane Zagrebačke županije.

Literatura

- Aas Ø., Kaltenborn B. P. (1995). Consumptive orientation of anglers in Engerdal. Norway. *Environmental Management*, 19, 5: 751-761
- Arlinghaus R., Mehner T. (2004). A Management-Orientated Comparative Analysis of Urban and Rural Anglers Living in a Metropolis (Berlin, Germany). *Environmental Management*, 33, 3: 331-344
- Arlinghaus R., Mehner T. (2005). Determinants of management preferences of recreational anglers in Germany: Habitat management versus fish stocking. *Limnologica - Ecology and Management of Inland Waters*, 35: 1-2, 2-17
- Chipman B. D., Helfrich L. A. (1988). Recreational Specializations and Motivations of Virginia River Anglers. *North American Journal of Fisheries Management*, 8: 390-398
- Connelly N. A., Knuth B. A., Brown T. L. (2001): An Angler Typology Based on Angler Fishing Preferences. *Transactions of the American Fisheries Society* 2001: 130-137
- Knjaz V. (2007). Slatkovodno ribarstvo RH. *Ribarstvo*, 65, 3: 111—121
- Safner R., Treer T., Aničić I. (2002). Obrazloženje strategije razvoja slatkovodnog ribarstva Hrvatske. *Ribarstvo*, 60, 2: 39—57

Satisfaction of anglers with fishing offer in Zagreb county

Abstract

In this paper are presented results of a survey with anglers from the Zagreb County. The aim of this research was to determine the fishing behavior of anglers and their satisfaction with the fishing offer in Zagreb County.

When choosing the location of fishing the most important features for anglers are environment, location and fish stock. Research has shown that anglers are mostly satisfied with current locations of fishing areas, courtesy of staff, existing access roads and the environment features of the fishing area. Price, quality of service and fish stock received the lowest satisfaction rates. The results of this study provide guidance for further development of fishing tourism in the County of Zagreb.

Key words: survey, anglers, satisfaction, Zagreb county